

СЪДЕБЕН КОНТРОЛ ВЪРХУ РЕШЕНИЯТА И ОТКАЗИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

Гл. ас. д-р Живка Матеева
Икономически университет – Варна

JUDICIAL CONTROL OF DECISIONS AND REFUSALS TO GRANT ACCESS TO PUBLIC INFORMATION

Chief Assist. Prof. Zhivka Mateeva, PhD
University of Economics – Varna

Резюме: Правото на обжалване решенията и отказите за предоставяне на достъп до обществена информация по съдебен ред е единственото ефективно средство за защита на гражданите, предвидено в Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ). Целта на настоящото изложение е да се анализира правото на съдебна защита срещу решенията и отказите за предоставяне на достъп до обществена информация чрез изясняването на съдебното производство пред съответния административен съд, като се подчертае неговата значимост относно прилагането на законодателството за достъп до информацията.

Ключови думи: *съдебен контрол, административен съд, обществена информация, защита, задължени субекти*

Abstract: The right to appeal against decisions and refusals to grant access to public information in court is the only effective means of protecting citizens provided for in the Access to Public Information Act (APIA). The purpose of this presentation is to analyze the right to judicial protection against decisions and refusals to grant access to public information by clarifying the court proceedings before the relevant administrative court, emphasizing its importance regarding the application of the legislation on access to information.

Key words: *judicial control, administrative court, public information, protection, obligated subjects*

Doi: <https://doi.org/10.36997/PPDD2022.140>

Въведение

Конституционното право на гражданите да търсят и получават информация е прогласено с разпоредбата на чл. 41, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ). Подробното регламентиране на конституционно прогласеното право на информация е направено със ЗДОИ (Еленков 2004: 16). Законът урежда отношенията по повод обществената информация, което е голяма стъпка напред по посока на демократичната държава и обществения контрол върху държавната администрация. Основната идея на правото на достъп до обществена информация идва от постулата, че държавата работи в интерес на своите граждани. Следователно гражданите трябва да разполагат с достъп до всички видове информация, създавана от държавни органи, с отчитане ограниченията на класифицираните видове (Кискинов 2005: 153). ЗДОИ регламентира процедурата за предоставяне на обществена информация, която в случай на неблагоприятен за заявителя резултат е обект на съдебен контрол.

Възможността да бъде иницииран и упражнен съдебен контрол върху решенията за предоставяне и отказите за предоставяне на обществена информация е сериозна гаранция за зачитане и защита на конституционното право на гражданите, което им дава възможност да си съставят собствено мнение относно състоянието на обществото, в което живеят и за дейността на задължените по ЗДОИ субекти. Правната информираност е необходимо условие от специфичен характер за съзнателно поведение, за активните прояви на гражданите в социалните процеси и което е особено важно от аспекта на държавния интерес – в процесите по осъществяване на социалното управление (Къндева 1979: 46). Съдебната практика също е от съществено значение за развитието на достъпа до обществена информация.

От така представените данни за незаконосъобразност на решенията за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация от администрацията в таблицата можем да обобщим, че тенденцията е към намаляване на делата като цяло. Значително е намалял и броят на изцяло отменените решения за 2020 г. в сравнение в предходните две години. Отменените изцяло решения са общо 95 броя, или 49,47%; частично отменените и изменени решения са общо 36 броя, или 18,75%, а върнатите от административен съд дела, по които са поискани необходими доказателства за отказа, са общо 61 броя, или

31,77% от всички решения за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация за 2020 г.

Таблица 1

Сравнителен анализ на съдебната практика за достъп до информация в администрацията за периода 2015 – 2020 г.

При установена незаконосъобразност на решението за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация, съдът:	Брой случаи по години					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
изцяло отменя решението	41	55	33	178	170	95
частично отменя решението	11	11	18	20	23	26
изменя обжалваното решение	9	7	8	11	7	10
иска необходимите доказателства за отказа	12	47	23	32	45	61

Източник: Таблицата е разработена от автора по данни от годишните доклади за състоянието на администрацията за съответната година, приети с решение на Министерския съвет, достъпни на адрес: <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=81>.

Фигура 1. Резултати от съдебен контрол върху решения за отказ за предоставяне на достъп до информация (в процентно отношение) за 2020 г.

Източник: Фигурата е разработена от автора по данни от Годишен доклад за състоянието на администрацията за 2020 г., приет с решение на Министерския съвет, достъпен на адрес: <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=81>.

Успешната съдебна практика води до промяна на практиките на откритост, до стабилност на административните практики и до засилване на гражданската активност, която е изключително важна и при обсъждането на политики, и при привеждането им в конкретни практически действия (Кашъмов, Терзийски 2012: 8). Предвид ограничения обем на настоящото изследване ще акцентираме върху някои съществени материалноправни и процесуалноправни аспекти на производството пред административен съд относно решенията и отказите за предоставяне на достъп до информация.

Изложение

Съдебният контрол на административните актове е една от формите за защита на правата и законните интереси на гражданите. Правото на съдебна защита е предвидено в чл. 120, ал. 2 от КРБ и чл. 40 от ЗДОИ. Съгласно чл. 40, ал. 1 и 2 от ЗДОИ решенията за предоставяне на достъп до обществена информация или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация се обжалват пред съответния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс (АПК). Посочената разпоредба е препращаща. Поради това важат общите разпоредби в дял трети, глава девета на АПК, които установяват единен режим на съдебен контрол за отговорността на задължените по ЗДОИ субекти.

Задължените субекти, които са ангажирани да предоставят при поискване обществена информация, са посочени в чл. 3 от ЗДОИ. Това са: държавните органи и техните териториални звена; органите на местно самоуправление; публичноправните субекти, различни от тези две категории, включително публичноправните организации; физическите и юридическите лица, но само по отношение на извършваната от тях дейност, финансирана със средства от консолидирания държавен бюджет и средства от фондове на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз по проекти и програми. Общото за всички е, че извършват дейност в обществен интерес, уредена с норми на публичното право (Панайотова 2003: 22).

Законодателят очертава значително широк кръг от субекти, които са носители на конституционното право на достъп до информация. Право на достъп до обществена информация има всеки български гражданин съгласно чл. 4 от ЗДОИ. Гражданите имат неоспоримото

право да бъдат пълноценно и обективно информирани за дейността на избраните от тях държавни органи. От това право се ползват чужденците и лицата без гражданство, както и всички юридически лица. Носители на тези права могат да се явят както индивидът, така и обществеността, т.е. целта е закрила както на индивидуалното право, така и на правото на обществото да бъде информирано. Съответно правото на гражданите на достъп до обществена информация е гарантирано чрез изричната разпоредба на чл. 40 от ЗДОИ, която установява правото на съдебно оспорване на решенията на задължените субекти по закона за предоставяне на достъп до обществена информация и за отказ за предоставяне на достъп до такава информация.

На съдебен контрол подлежи само законосъобразността на решението, с което информацията се предоставя или се отказва нейното предоставяне. Основните производства по жалби, развивани в практиката на административен съд във връзка със чл. 40 от ЗДОИ, могат да бъдат обособени в две основни групи: жалби против решенията за предоставяне на достъп до обществена информация и жалби против отказ за предоставяне на обществена информация.

Таблица 2

**Постъпили жалби за достъп до обществена информация
в администрацията за периода 2015 – 2020 г.**

Постъпили жалби по години	2015	2016	2017	2018	2019	2020
общо, от които:	176	240	227	598	309	412
жалби срещу решения за предоставяне на обществена информация	62	93	85	257	103	215
жалби срещу отказ за предоставяне на достъп до обществена информация	114	147	142	341	206	197

Източник: Таблицата е разработена от автора по данни от годишните доклади за състоянието на администрацията за съответната година, приети с решение на Министерския съвет, достъпни на адрес: <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=81>.

Производството срещу тях се образува пред съответния административен съд по правилата на местната подсъдност по чл. 133 от АПК, т.е. в зависимост от адреса на адресата на акта (на заявителя).

За да бъде процесуално допустима жалбата в производството пред административния съд относно решение за достъп или отказ за достъп до обществена информация, тя трябва да е подадена от надлежна страна, да е насочена срещу административен акт, подлежащ на съдебен контрол и да е подадена в законоустановения срок. Абсолютна процесуална предпоставка за допустимост на жалбата е наличието на правен интерес от оспорването, съгласно чл. 159, т. 4 от АПК. Интересът трябва да е личен. Освен прокурора, в предвидените от закона случаи, никой не може да търси от свое име съдебна защита на чужди права. Единствено жалбоподателят е правният субект, който има правен интерес да атакува неблагоприятния за него акт. За наличието на правен интерес съдът следи служебно, тъй като е процесуална предпоставка за допустимостта на всяка форма на съдебна защита.

Предвид специфичната материя, регулирана със ЗДОИ, всеки акт, произнесен по заявление за достъп до обществена информация, с който изрично или фактически се предоставя или отказва предоставянето на искана такава, е индивидуален административен акт. В този смисъл е Решение №7767 от 06.06.2013 г. на V отд. на ВАС по адм. д. №11943/2012 г. Административният съд е длъжен служебно да разгледа и прецени законосъобразността на административния акт въз основа на основанията за оспорването му, посочени в чл. 146 от АПК. Съответно съдът следва да провери дали оспореното решение е издадено от компетентен административен орган и в изискуемата за валидността му писмена форма, спазени ли са процесуалноправните и материалноправните разпоредби по издаването му (съдържа ли минимално изискуемите реквизити по общия чл. 59 от АПК и по специалния чл. 38 от ЗДОИ, вкл. фактически и правни основания за отказ за предоставяне на достъп) и съобразен ли е с целта, която преследва законът. Следва да се отбележи, че законодателят изрично предвижда в решението за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация да се посочат правното и фактическото основание за отказ, съгласно чл. 38 от ЗДОИ. В своята практика Върховния административен съд (ВАС) счита, че без фактически и правни основания съдът не може да установи законосъобразността на постановения акт. Така например с решение №225 от 09.01.2015 г. на VII отд. на ВАС по адм. д. №3292/2014 г. е потвърдено решение на Административен съд – София-град (АССГ) за отмяна на отказ на директора на Агенция

„Митници“ за предоставяне на достъп до обществена информация на основание чл. 37, ал. 1, т. 2 от ЗДОИ. За да бъде законосъобразен отказът в цитираната хипотеза, е необходимо исканата информация да засяга интересите на трети лица и да няма тяхно изрично писмено съгласие за предоставяне, но само при условие че не е налице надделяващ обществен интерес. В случая органът е посочил правното основание – чл. 37, ал. 1, т. 2 ЗДОИ, но не е уведомил третото лице, изразил е становище вместо него, не е извършил преценка и не е изложил мотиви за наличието на релевантния юридически факт – надделяващ обществен интерес. Съдебният състав по делото отбелязва, че съдът не може вместо органа да преценява съществуват ли юридически факти, които доказват наличието на надделяващ обществен интерес, и въз основа на това да направи вместо органа правен извод за приложимостта на чл. 37, ал. 1, т. 2 ЗДОИ. Съдът може само да провери законосъобразността на фактическите и правните изводи на органа. Съответно съдебната практика приема, че е задължително постановяването на изрично писмено и мотивирано решение за отказ, а мълчаливите откази подлежат на обжалване на общо основание по силата на чл. 58 и 59 от АПК (Наръчник за администрацията „Как да прилагаме Закона за достъп до обществена информация?“ 2020: 104).

Основен принцип на ЗДОИ е недопустимостта на мълчалив отказ, но на практика голяма част от отказите на администрацията да предостави информация са мълчаливи (Георгиева 2015: 61). Към настоящия момент продължава да е трайна съдебната практика по отмяна на мълчаливите откази. За 2022 г. (до месец март)¹ има две решения относно мълчалив отказ. С решение №46 от 10.03.2022 г. на административен съд – Ловеч по адм. д. №121/2020 г. отменя мълчалив отказ на кмета на община Малко Търново да се произнесе по заявление за достъп до обществена информация. С решение №48 от 14.03.2022 г. на административен съд – Ловеч по адм. д. №97/2020 г. отменя мълчалив отказ на кмета на община Ботевград да предостави информация относно: длъжностните характеристики на служители, които са назначени в общината във връзка с местните данъци и такси; размерът на събраните през 2014 г. годишни данъци за недвижими имоти в общината; предприетите правни действия за събирането

¹ Източник: <https://web7.ciela.net/>.

на данъци; неплатени задължения за годишни данъци за недвижими имоти, за които към 01.01.2020 г. е изтекла петгодишна погасителна давност, за събирането на които задължения не са предприети действия от общината и ако има – какъв е техният размер и каква е причината за липса на действия. В посочените случаи съдът връща преписката на административния орган, като го задължава да се произнесе с изричен писмен акт по заявлението за достъп или отказ до обществена информация.

Решенията и изричните откази за предоставяне на достъп до обществена информация могат да се оспорят в 14-дневен срок от съобщаването им, съгласно чл. 149, ал. 1 от АПК. Мълчаливият отказ може да се оспори в едномесечен срок от изтичането на срока, в който административният орган е бил длъжен да се произнесе, съгласно чл. 149, ал. 2 от АПК. Срокът е преклузивен, тъй като след неговото изтичане, ако адресатът на акта не упражни правото си да го оспори, то се погасява. В тази връзка следва да се отбележи като положителна насока предвиденото от АПК удължаване на сроковете за обжалване в случаите на нередовно съобщаване на административният акт. Разпоредбата на чл. 140, ал. 1 от АПК и съдебната практика по прилагането ѝ показват, че въвеждането на по-дълги срокове за обжалване на отказите по ЗДОИ, в които не е редовно посочено пред кой и в какъв срок подлежат на обжалване, гарантира по адекватен начин защитата на правото на достъп до информация по съдебен ред (Кашъмов, Терзийски 2012: 42).

Жалбата се изпраща чрез органа, който е издал решението за предоставяне или за отказ от предоставяне на обществена информация до съответния административен съд. Задължителното съдържание на жалбата е посочено в разпоредбата на чл. 150 от АПК. Тя се подава в писмена форма и трябва да посочва съда и подробни данни за жалбоподателя – трите имена, адрес, телефон, факс и електронен адрес, ако има такъв. Жалбата трябва да посочва обжалвания административен акт, указание в какво се състои неговата незаконосъобразност и какво е искането на жалбоподателя. Посочват се доказателствата, които трябва да бъдат събрани, и се прилагат разполагаемите писмени доказателства. Понеже могат да възникнат злоупотреби при бездействие от страна на органа, издал решението, законодателят е защитил жалбоподателя чрез разпоредбата на чл. 152, ал. 2 АПК. В тридневен срок от получаване на жалбата административният орган

е длъжен да я изпрати заедно със заверено копие от цялата преписка на съда. В случай че органът не изпълни, тогава съдът изисква преписката служебно въз основа на копие от жалбата, представено от жалбоподателя. Нещо повече, неизпълнението на това задължение е административно нарушение по чл. 303, т. 2 от АПК, за което съответното длъжностно лице се наказва с глоба.

След постъпване на жалбата административният съд извършва проверка за редовността и допустимостта ѝ. Ако жалбата е допустима, съдията докладчик разпорежда препис от жалбата да бъде изпратен на страните – участници в производството. В 14-дневен срок от получаването на преписа от жалбата всяка от страните може да представи писмен отговор и да посочи доказателства. Писмените доказателства се прилагат към отговора. Когато за изясняване на правния спор е необходимо да бъдат събрани и други доказателства освен тези, които се съдържат в преписката, съдът указва на съответната страна необходимостта от тяхното събиране.

Компетентността на административния съд в производството по обжалване на решенията за достъп и отказите за достъп до информация е изрично посочена в разпоредбата на чл. 41 от ЗДОИ. Така в случаите, когато съдът установи незаконосъобразност, той може да отмени изцяло или частично, да измени обжалваното решение, като задължава органа да предостави достъп до исканата обществена информация. Важно правомощие на административния съд при обжалване на отказ за предоставяне на достъп до информация на основание чл. 37, ал. 1, т. 1 от ЗДОИ (класифицирана информация, представляваща държавна или служебна тайна, както и в случаите по чл. 13, ал. 2 от ЗДОИ) е контролирането на законосъобразността на маркирането на информацията с гриф за сигурност, както и правомощието му да изисква от органа необходимите доказателства.

Характерно за производството пред административен съд е, че то е едноинстанционно. Съгласно чл. 40, ал. 3 от ЗДОИ решението на административния съд не подлежи на касационно оспорване. Посочената разпоредба е въведена със Закона за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс, в сила от 01.01.2019 г.² с оглед конституционосообразността и целесъобразността на съдебните производства по редица закони (включително ЗДОИ), които касаят

² Обн. ДВ, бр. 77 от 18 септември 2018 г., изм. ДВ, бр. 36 от 3 май 2019 г.

или проверка законосъобразността на наложени принудителни административни мерки с относително ниска обществена значимост, или се отличават с относителна липса на правна и фактическа стойност и по които има относително стабилна съдебна практика, да приключват на една съдебна инстанция, като се изключи възможността за касационно обжалване³. Независимо, че делата се разглеждат от административните съдилища само на една инстанция, авторите на годишния доклад за състоянието на достъпа до информация в България за 2020 г.⁴ отбелязват, че съдебната практика продължава да е константна по отношение на голяма част от въпросите по приложението на ЗДОИ. Допълват още, че макар да са изолирани случаите на отклонение от приетата практика, липсва механизъм за уеднаквяване, което води до необходимост от обмисляне на евентуални законови изменения (Жулева и др. 2021: 11). През септември 2021 г. Министерският съвет внесе законопроект за изменение и допълнение на ЗДОИ⁵, в който се предвижда решенията на административен съд да подлежат на касационно оспорване пред ВАС по реда на АПК. В тази връзка следва да се отбележи, че Конституционният съд (КС) е имал възможността да се произнесе по отношение на едноинстанционното съдебно производство по ЗДОИ. Така в своята практика КС намира, че стандартите на правовата държава за достъп до съд и осигуряване на гражданите и организациите на правото на защита на техни права и законни интереси са гарантирани с достъпа само до една съдебна инстанция. Посочва още, че едноинстанционността на съдебния административен процес по определени дела е оправдана с достатъчно значима конституционна цел законодателно разрешение – освобождаване на ресурс на ВАС за гарантиране на основната му функция по чл. 125, ал. 1 от КРБ. Стесняването на кръга на съдебните актове, които могат да бъдат обжалвани по касационен ред, има за цел облекчаването на ВАС от прекомерна натовареност и му позволява пълноценно да изпълнява функциите си по върховен съдебен надзор за точното и еднаквото прилагане на законите⁶. Важно е да се отбележи,

³ Вж. Мотиви на Проект на закон за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс (754-01-16/01.06.2017).

⁴ Достъпен на адрес: <http://www.aip-bg.org/>.

⁵ Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация (46-102-01-8/03.09.2021).

⁶ Решение №5 от 19 април 2019 г. по конституционно дело №12 от 2018 г.

че разпоредбата на чл. 40 от ЗДОИ не допуска административно обжалване на решенията за предоставяне или за отказ за предоставяне на обществена информация. Както вече бе отбелязано законодателят предвижда тяхното оспорване само по съдебен ред. Повечето чуждестранни закони за достъп до обществена информация предвиждат административно обжалване (Панайотова 2003: 155). Така например в редица държави, като Унгария, Великобритания, Германия, Македония, Канада и др., са създадени специални институции – комисар, комисия, омбудсман по свобода на информацията, които освен разглеждане на жалби, извършват обучения и проверки, изготвят препоръки, становища по законодателството. Въпреки че процедурата пред комисарите е по-кратка и безплатна, то решенията им рядко могат да се съпоставят по авторитетност с тези на съда, особено по чувствителни въпроси (Кашъмов, Терзийски 2012: 13-14). За разлика от европейското законодателство в областта на достъпа до обществена информация, още с приемането на националният ЗДОИ не беше предвиден контрол по административен ред. Някои автори споделят, че в резултат на това делата се разглеждат само от една съдебна инстанция без особени възможности за уеднаквяване на практиката (Жулева и др. 2021: 18-19). Цитираните автори посочват, че с някои изключения, съдебният контрол е еднопосочен и ефективен въпреки краткия период от отмяната на възможността за касационно обжалване по ЗДОИ. Допълват още, че това дава възможност за едно по-прецизно и внимателно преосмисляне на вариантите за подобряване на ефективността на механизма за контрол на законосъобразността на решенията на задължените по ЗДОИ субекти. Това становище може да бъде напълно споделено.

Съдебният контрол е последващ и касае вече нарушени права на оспорващия, поради което своевременното изпълнение на съдебните решения е от особено значение за неговата ефективност. Ангажирането на административнонаказателната отговорност по реда на чл. 304 от АПК е възможност за предприемане на действия при неизпълнение на влязло в сила съдебно решение. Посочената разпоредба предвижда налагане на глоба за длъжностното лице, което не изпълни задължение, произтичащо от влязъл в сила съдебен акт. В Доклад относно ефективността на съдебния контрол върху актовете на местната администрация и изготвяне на доклад, обобщаващ причините за неизпълнение на съдебни решения, с които са потвърдени

или отменени административни актове, и начините за тяхното преодоляване според действащото законодателство⁷ ВАС отбелязва, че този способ не е достатъчно ефективен по отношение защитата на заинтересованите от изпълнението лица, а също и във връзка с превенцията и санкционирането на лицата, отговорни за неизпълнението. За периода 2014 – 2018 г. образуваните в съдилищата производства по реда на чл. 304 от АПК са сравнително малко на брой. Така от образуваните общо 125 производства само 25 (т.е. 20%) са приключили с налагане на глоба на длъжностното лице за неизпълнението на съдебен акт. Останалите 80% от делата са приключили с отказ да се наложи глобата, като мотивите за това са: наличие на изпълнение на съдебно решение, било то пълно, частично или забавено; макар съдебният акт да не е изпълнен, съответният орган е предприел или започнал някакви действия по повод неговото изпълнение; наличие на обективна невъзможност да се изпълни съдебният акт; изпълнението зависи от произнасянето на колективен орган, който не може да бъде санкциониран по този ред. Към така посочените мотиви се добавят и липсата на осведоменост на заинтересованите лица за наличието му, както и наличието на множество противоречия и спорни въпроси по повод приложението на института по чл. 304 от АПК, което също повлиява на ефективността му (Доклад 2019: 16 и сл.).

Заклучение

В обобщение на изложеното можем да посочим като недостатък на съдебния контрол върху решенията на задължените по ЗДОИ субекти, че е последващ. Пред съда може да се оспорва само законосъобразността на актовете, но не и тяхната целесъобразност или правилност. По същество съдът решава спора по изключение. Въпреки изложените недостатъци можем да изтъкнем, че единствената ефективна защита на гражданите от незаконосъобразните решения за достъп и откази за достъп до обществена информация е пред съответния административен съд.

⁷ Достъпен на адрес: <http://www.sac.government.bg>.

Използвана литература

1. Георгиева, К. Понятията „обществена информация“ и „информация от общественния сектор“. // Съвременно право, 2015, №4, с. 58-81.

(Georgieva, K. Ponyatiyata „obshtestvena informatsia“ i „informatsia ot obshtestvenia sektor“. // Savremenno pravo, 2015, №4, s. 58-81)

2. Еленков, Ал. За понятието „обществена информация“ в Закона за достъп до обществена информация. // Административно правосъдие, 2004, №1, с. 15-21.

(Elenkov, Al. Za ponyatiето „obshtestvena informatsia“ v Zakona za dostap do obshtestvena informatsia. // Administrativno pravosadie, 2004, №1, s. 15-21)

3. Жулева, Г. и др. Състоянието на достъпа до информация в България. София: Програма „Достъп до информация“, 2021 (<http://www.aip-bg.org/>, 12.06.2022).

(Zhuleva, G. i dr. Sastoyaniето na dostapa do informatsia v Bulgaria. Sofia: Programa „Dostap do informatsia“, 2021 (<http://www.aip-bg.org/>, 12.06.2022)

4. Кашъмов, Ал., Терзийски, К. Съдебна практика по законодателството за достъп до обществена информация. Сборник с коментар. Пета част. София: Програма „Достъп до информация“, 2012.

(Kashamov, Al., Terziyski, K. Sadebna praktika po zakonodatelstvoto za dostap do obshtestvena informatsia. Sbornik s komentar. Peta chast. Sofia: Programa dostap do informatsia, 2012)

5. Кискинов, В. Българско и европейско информационно право. София: Сиела, 2005.

(Kiskinov, V. Balgarsko i evropeysko informatsionno pravo. Sofia: Siela, 2005)

6. Къндева, Ем. Правната информираност на гражданите. // Правна мисъл, 1979, №6, с. 42-52.

(Kandeva, Em. Pravната informiranost na grazhdanite. // Pravna misal, 1979, №6, s. 42-52)

7. Панайотова, Ем. За понятието „обществена информация“ по Закона за достъп до обществена информация. // Правна мисъл, 2003, №3, с. 21-35.

(Panayotova, Em. Za ponyatiето „obshtestvena informatsia“ po

Zakona za dostap do obshtestvena informatsia. // Pravna misal, 2003, №3, s. 21-35)

8. Доклад относно ефективността на съдебния контрол върху актовете на местната администрация и изготвяне на доклад, обобщаващ причините за неизпълнение на съдебни решения, с които са потвърдени или отменени административни актове, и начините за тяхното преодоляване според действащото законодателство. Проект „Оценка на ефективността на съдебния контрол върху актовете на администрацията. Мерки за преодоляване на нарушеното право на справедлив процес“. Договор № BG05SFOP001-3.005-0001/09.12. 2019 г. (<http://www.sac.government.bg>, 11.06.2022).

(Doklad odnosno efektivnostta na sadebnia kontrol varhu aktovete na mestnata administratsia i izgotvyane na doklad, obobshtavasht prichinite za neizpalnenie na sadebni reshenia, s koito sa potvardeni ili otmeneni administrativni aktove, i nachinite za tyahното preodolyavane spored deystvashtoto zakonodatelstvo. Proekt „Otsenka na efektivnostta na sadebnia kontrol varhu aktovete na administratsiyata. Merki za preodolyavane na narushenoto pravo na spravedliv protses“. Dogovor № BG05SFOP001-3.005-0001/09.12. 2019 g. (<http://www.sac.government.bg>, 11.06.2022)

9. Наръчник за администрацията „Как да прилагаме Закона за достъп до обществена информация?“. Фондация „Програма достъп до информация“ по договор № МС-67 от 09.07.2020 г. (<https://www.strategy.bg/Publications/List.aspx?lang=bg-BG&page=3>, 10.06.2022).

(Narachnik za administratsiyata „Kak da prilagame Zakona za dostap do obshtestvena informatsia?“. Fondatsia „Programa dostap do informatsia“ po dogovor № MS-67 ot 09.07.2020 g. Nalitse e: <https://www.strategy.bg/Publications/List.aspx?lang=bg-BG&page=3>, 10.06.2022)

За контакти:

Гл. ас. д-р Живка Матеева

Икономически университет – Варна

E-mail: jivkamateeva@ue-varna.bg